

Nico Sandbacka

Salakuljettajan käsikirja

Nico Sandbacka

Salakuljettajan käsikirja

© 2021 Nico Sandbacka

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-46240

Vanha salakuljettaja Laitinen
Takaa makasiinien hiipii vilkuillen
Silmillä on lakin lippa
Nenänpäässä jäinen tippa
Murhemietteet täyttää miehen sydämen

*Lauluntekijät: Juha Vainio / Kari Aava / Antti Jaakko Paalanen / Heikki Matti Korkeakoski /
Juhani Lautamaja / Kyösti Eetu Aaretti Järvelä*

Luku 1

Muistan vieläkin sen syyskuisen lämpimän kesäpäivän, kun jonotimme isäni Viljon kanssa luvattuun Venäjän maahan ensimmäistä kertaa. Palaamme ajassa taaksepäin vuoteen 1995. Olin juuri päässyt Kontiorannasta kortistoon. Mitäs sitä Kiihtelysvaaran kummuilla muutakaan voisi olettaa. Joensuussa olisi ollut töitä, mutta minulla ei ollut ajokorttia, vielä. Isäni Viljo sanoi, että vielä pitäisi puolisen vuotta ”trokata” ennen kuin olisi varaa ostaa ajokortti. Siksi tässä ollaankin menossa ensimmäistä kertaa Venäjälle hakemaan lastia halpaa kaljaa ja tupakkaa, sekä tietysti bensaa. Ei ole kuulemma rajoitettu vielä viinan tuontia, saa tuoda Passatin takakontissa kaljaa ja tupakkaakin, sen minkä työttömyyskorvauksilla saa. Tai niin ainakin Esson-baarilla tiesivät kertoa. Matka on pitkä Kiihtelysvaaran perukoilta Niiralan raja-asemalle, Venäjän puolella jonottamisesta puhumattakaan. Tie Kiihtelyksestä Niiralaan on mutkainen, mäkinen ja huonokuntainen. Viljo ei tunnetusti ole mikään rallikuski. Siksi on aikaa miettiä syntejä syviä, kun keskustelusta isäni kanssa ei tule kovinkaan pitkää.

Kerronkin hiukan isästäni, varsin moninaisesta ja erikoisesta persoonasta. Viljo syntyi sodan jälkeiseen ja kurjaan Suomeen, joka teki hänestä aikuisiällä nuukan. Varsinainen työmies Viljo ei koskaan ollut. Pätkiä sekatyömiehenä rakennuksilla, jonka jälkeen aina pitkillä työttömyysjaksoilla. Työt tuntuivat kiertävän Viljon kaukaa, vai miten päin se meni. Eikä hänen terveyskään ollut kummoinen. Selkää kuulemma juilii jatkuvasti. Ainakin jatkuva autossa istuminen ja jonottaminen Venäjällä ei tee selälle hyvää. Vannoutuneelle Taistolais-Kommunistille oli vaikeaa pysyä poissa Venäjältä. Isäni puhetyyli on tyypillistä Pohjois-Karjalan murretta. Mutta tarpeen tullen osaa tokaista varsin nokkelasti, toisinaan tulee pitkiä hiljaisia hetkiä. Viljon ulkonäkö oli tanakka, ja oikeastaan kaikkea muuta, kuin huoliteltu. Hikiset vaatteet ja ajamaton parta viimeistelivät kokonaisuuden. En toisaalta ihmettele miksi äitini Irma muutti omilleen ollessani vielä alakouluikäinen. Äitini Irma oli taas Viljon vastakohta. Huoliteltu, pikkutarkka ja pedantti kansakoulun opettaja, hiukset aina nutturalla. Ihmeitä voi tapahtua Öllölän tanssilavalla, josta olen elävänä todisteena. Olin joka toinen viikko isällä ja joka toinen äidilläni. Muistikuvani äidistäni ovat hatarat. Viljo ei tunnetusti puhu ainakaan henkilökohtaisista, tai kipeistä asioista.

Eräänä päivänä äitini Irma oli saapunut töistä katsomaan, kuinka pärjäämme yhdessä. Hän oli tavallistakin

tuoltuneempana. Tai näin ainakin kuulin naapureilta. Irma löysi Viljon umpihumalassa kuorsaamassa keskellä olohuoneen lattiaa. Minä taas olin tuonut kottikärryittäin hevosenlanta naapurista. Olin kipannut lastin toisensa jälkeen isäni päälle, joka vain örisi jotain tyhjä kossupullo kädessään. Naapurikaan ei ollut tyytyväinen, kun heidän kukkapenkkiensä lannoitteet löytyivät nyt olohuoneestamme. Irma tipahti jaloiltaan siltä seisomalta. Sai sydänkohtauksen, naapuri tiesi kertoa. Sitä vilkkuvien valojen välkettä ei voi unohtaa, määräisivät isänikin jonnekin hoitoon. Tulipa se hetkellisesti entistä ehompana takaisin, viikon päästä oli taas oma itsensä, mihinkäs sitä aikuinen ihminen enää muuttuu. Lapsuuteni muistikuvat ovat hataria, kai se on joku ihmismielen suojelumekanismi.

Nuoruus meni osaltani kohtuullisesti, olinhan perinyt onneksi myös äidiltäni jotain. Isältääni sain kuitenkin kasvatuksen ja maailmankuvan. Töitä ei kuulemma kannattanut tehdä, kuin Perloksella. Ja sinne piti käydä kuulemma kouluja, tai sitten jos sukulaisia oli siellä töissä; näin Esson baarilla kertoivat. Viljo oli kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että minustakin tulee Venäjän trokari. Asuimme suuren ja mahtavan valtion vieressä. Mahdollisuuksia ja voittoja täynnä oleva venäjä. Sinne minunkin kohtalo vei, ja hyvää vauhtia. Viisumin kulut piti kattaa, Viljo oli tarkan markan mies ainakin selvin päin. Isäni piti kirjaa bensan kulutuksesta, kaljan, tupakan ja bensiinin osto- ja myyntihinnoista. Olihan Laitisen Viljo

jo tunnettu mies trokareitten piireissä ostajakunnasta puhumattakaan. Omien sanojensa mukaan varteenotettava ”pisnesmies”. Viljon mottona oli: ”Tuplataan”. Oli sitten kyseessä trokauksesta saatu voitto, tai baarista ostettu viski, tai venäläinen ”prostitutka”; myös baarin jälkeen grillijonossa saattoi tulla turpiin, sekin tuplana. Siinä hän onnistui ja yllättävän hyvin. Viljolla oli monta lempinimeä: ”Tupla Viljo, Trokari Viljo, Pensa Viljo, Rööki Viljo, jne”. Ostotilanteeseen sopi aina joku etuliite, kenelle mikäkin.

Kuului kova pamaus. ”*Voe perkele, nyt se män*” Viljo karjaisi. ”*Voe helevittiläinen, vastahan mie sen paikkasin*” Isäni sanoi. Passatin takarengas räjähti, jonka Viljo oli nuukuudessaan itse paikkaillut. ”*Sie voet vaihtoo sen, ku selekee juilii*” Viljo tokaisi. ”*Selevä*”, vastasin. Saatiinpa keskustelua avattua ainakin jollakin tasolla. Ja onhan tämä Isä-Poika aikaa, tavallaan. Ryhdyin vaihtamaan Passatin puolet pienempää vararengasta auton alle. Onneksi kaikki työkalut löytyvät farmari Passatin takakontista. Eikä aikakaan niin rengas oli vaihdettu. Koko vaihtotyön aikana ei yhtään autoa tullut mistään suunnasta, vaikka hyvin tästäkin selvittiin ilman apuja. Vai miten sen nyt ottaa, kuulin kun korkki narahti auki. Viljo ei kuppiin sylkäissyt varsinkaan vastoinikäymisten aikana. – *Sie ajat, ku rupiaa vituttamaan*, isäni sanoi. ”*Ka eihän sitä kortilla ajeta*”, huokasin. Tässä vaiheessa tiesin jo, että kun Viljo saa uuden vaihteen päälle, tapahtuu mitä vaan. Hiljaisesta ja jurosta ”möllikästä”

tuleekin menevä supliikkimies. Tulee ihan hurmuri-Uuno Turhapuro mieleen, vaikkakin murteella varustettuna. Viljo on parhaimmat kauppansa tehnytkin kahden kossupullon kännissä. Kerrankin kiertävän neuvostoliittolaisen sirkuksen tirehtööri oli isäni luona ryöppäämässä. Pelasivat korttia. Viljo oli aika haka pokerissa. Sirkuksen tirehtöörillä ei ollut ihan yhtä hyvä viinapää, kuin isälläni. Viljo voitti lopuksi sirkuksen norsun pokerissa. Tirehtööri joutui palaamaan venäjälle ilman sirkuksen päätähteä, Bobo-norsua. Viime kerralla tirehtööri hävisi pokerissa sirkuksen Leijonan. Olihan siitä mediassa uutisoitukin. Ruokolahdella joku oli jopa nähnyt sen.

Jälkeenpäin kuulin, että tirehtööri oli kirjoittanut kirjeen, jossa pyysi Viljoa paaluttamaan norsun takaisin Venäjälle. Mikäli norsua ei palautettaisi, saisi entinen tirehtööri viettää seuraavatkin 10 vuotta reipasta siperian leirielämää. Norsu vietti Kiihtelysvaarassa sen kesän, eikä tirehtööristä sen koommin kuultu. Fiksu eläin kaikin puolin, kävi öisin syömässä naapurin hevosen heinät. Mutta siihenkin tuli loppu. Loppukesästä Bobo karkasi naapurin laitumelle ja yritti astua sen naapurin ravihevosen. Huonostihan siinä kävi, hevoselle meinaan. Hevosparan jalat ja takamus eivät kestäneet. Siitä Viljo on naapurille vieläkin velkaa ja trokaustuotteina tietenkin. Onneksi naapurikaan ei sylkäissyt kuppiin. Voi sitä vilkkuvien valojen määrää meidän kotipihalla. Eläinsuojeluviranomaiset, Poliisit, Elintarvikevirasto, Metsähallitus,

lehistö, palokunta ja kaikki taltuttamassa kiimaista norsua ja sen omistajaa Viljoa. Poliisin pidätettyä isäni muutamaksi päiväksi, piti norsulle tehdä jotain. Viljolla oli kuitenkin venäjänkieliset sertifikaatit ja omistuskirjat norsusta. Norsulle oli kuitenkin löydettävä koti pikaisesti, talvikin oli tulossa. Korkeasaari tarjosi avokätisesti kotia koulutetulle norsulle. Rahaa eläintarhalla ei ollut, mutta jostain perintönä saatu Kekkosen panssaroitu Cadillac tuli vaihdossa.

Norsu sai kodin Korkeasaaresta ja Kekkosen musta panssaroitu Cadillac sai uuden kodin Kiihtelysvaaran kotimme heinäladosta. Siinä oli kylän miehillä ihmettelemistä upea Cadillac Viljon ladossa. Pelkästään sillä taisi Viljolle irrota paikallisilta pubiruuksilta auton takapenkillä. Ainakin siinä kuosissa ne takapenkit olivat. Kylänmiesten kanssa ryypäilyään pitihän se Viljon testata panssariauton kestävyyttä. Asetta ei siihen hätään löytynyt, mutta kirves löytyy joka kodista. Viljo täryytti kaikilla voimillaan kirveen etulasista läpi. – *Voe, vittu minkä paskan möivät!* Viljo karjaisi. Panssaroitu auto oli tarkoitettu luoteja vastaan, ei kirvestä lähietäisyydeltä. Ladossamme on edelleenkin musta, panssaroitu Kekkosen amerikanrauta kirves etulasin läpi lyötynä. Ei se sen koommin kiinnostanut ketään.

”Vittujako sie tuumaillet, lähettään rajalle, niin kuin olis jo” Viljo huusi. *”Votkapullo on jo tyhjä, värtsilästä saahhaan*

Pokkari kertoo Tauno Laitisesta ja hänen isästään Viljo Laitisesta. Laitiset ovat vannoutuneita salakuljettajia, ammattitrokareita. Tauno ja Viljo seikkailevat luvatussa Venäjän maassa, niin kuin Euroopassakin. Laitisten ilot ja surut tulevat lukijalle tutuksi myös Pohjois-Karjalan alueella kotisuomessa. Fiktiivinen ja humoristinen kerronta sijoittuu 90-luvulta näihin päiviin asti, ja avaa trokarin sielunmaailmaa ja näkemyksiä maailman menosta. Kaksikon kommellukset ja seikkailut ovat räävitöntä ja hurttia huumoria, joskus eroottisvivahteistakin. Tauno kertoo omasta näkökulmastaan, kuinka tilanteet hoidetaan rautaisella salakuljettajan ammattitaidolla, yleensä.

BoDTM
BOOKS on DEMAND